

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau

RAPPORT 504

Nota

Hasselt, Genkersteenweg

Bouw van sociale huurappartementen

Deel 2: Programma van maatregelen

Hoebreckx M. & De Winter N.

Oktober 2017

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

In het kader van de archeologienota met uitgesteld traject werd een bureauonderzoek (projectcode 2017B225) en landschappelijk bodemonderzoek (projectcode 2017B371) uitgevoerd en beschreven in de archeologienota met ID 2397. Gezien het op basis van de resultaten van deze onderzoeken niet mogelijk was om de aan- of afwezigheid van archeologische waarden in het onderzoeksgebied aan te tonen, drong verder aanvullend vooronderzoek met ingreep in de bodem zich op. Een proefsleuvenonderzoek uitvoeren voorafgaandelijk aan het verkrijgen van de bouwvergunning was niet mogelijk, omdat dit juridisch onwenselijk was. Om deze reden werd dit proefsleuvenonderzoek (projectcode 2017J102) in uitgesteld traject uitgevoerd. Deze nota behandelt de resultaten hiervan.

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Op basis van het bureauonderzoek werd duidelijk dat binnen het projectgebied tot op heden nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd werd en dat er binnen een straal van ca. 2 km geen CAI locaties gekend zijn in de omgeving van het onderzoeksgebied. Het terrein was tot in de 20ste eeuw onbebouwd. In WO II lag het terrein echter ter hoogte van het bruggenhoofd waarvan de sluis ten zuiden van het terrein voorzien werd ter verdediging. In het kader hiervan werd een antitankgracht gegraven en werden vier bunkers gebouwd, waarvan er één op het terrein gelegen was. Op historische kaarten wordt een waterloop gekarteerd op ca. 100 m afstand en in de onmiddellijke omgeving lagen twee waterplassen. De bodemkaart geeft de aanwezigheid van een matig droge podzolbodem aan, een bodem die naast (proto-)historische sites een potentie heeft naar prehistorische sites. Om na te gaan in hoeverre deze podzolbodem nog intact is na recente ophogingen en verstoringen die uitgevoerd werden op het terrein, is een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd.

Uit het landschappelijk bodemonderzoek bleek dat grote delen van het terrein verstoord waren tot op een diepte van 100 cm à 110 cm onder het huidige maaiveld. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd bevestigd dat de bodem over de gehele onderzochte oppervlakte verstoord was tot op een diepte van ca. 80-110 cm onder het huidige maaiveld. Deze werd zowel vergraven bij de bouw en afbraak van de verdedigingsstructuren als bij andere naoorlogse activiteiten.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden in het totaal 48 sporen geregistreerd. Het betrof 40 paalkuilen die aan een knuppelpad te relateren zijn, een betonwand van een gedempte antitankgracht, zes kuilen en één gracht.

Er werden op het terrein zes kuilen vastgesteld. Allen hadden een erg heterogeen karakter en waren erg duidelijk afgelijnd. De vulling bestond uit donkergrijs tot grijs zand. Deze zijn van recente oorsprong, maar konden niet duidelijk gedateerd worden door gebrek aan vondstmateriaal. De sporen bevonden zich onder de beide verstoringslagen. Daarnaast werd er een vermoedelijke gracht vastgesteld dewelke erg ondiep bewaard was. Ook deze is van recente oorsprong.

Aan de noord- en westzijde van het terrein werd de gedempte antitankgracht aangesneden die werd aangelegd ter verdediging van de zuidelijk gelegen sluis op het Albertkanaal. Tegen de zuidwand van de gracht waren betonplaten van ca. 50 cm dik geplaatst. Deze structuur werd in 1939 opgetrokken en moet gedempte zijn tussen 1969 en 1981. In de knik (SL4) die deze gracht maakte naar het zuidwesten werd een groot uitbraakspoor vastgesteld. Dit is te relateren aan de afbraak van een bunker centraal op het terrein in 2013.

In KV1 werd twee parallel lopende rijen paalkuilen vastgesteld (40 paalkuilen in het totaal). Alle paalkuilen waren afgerond vierkant tot ovaal en hadden een grijze tot lichtgrijze zandige vulling. Deze twee rijen liepen enigszins kronkelend van ZW naar NO, naar de zuidelijke zijde van de bunker. Deze sporen werden geïnterpreteerd als een knuppelpad.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen in deel 2: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden.

Ter hoogte van de zones waarin de bodemingrepen zullen plaatsvinden (zie *BIJLAGE 4-8*) zullen aanwezige archeologische resten grotendeels vergraven worden bij het uitvoeren van de geplande werken. Aan de noordzijde zou de antitankgracht wel bewaard blijven.

1.4 Conclusie

De vindplaats biedt een inzicht op de verdedigingsstructuren gebruikt door het Belgisch leger in de aanloop naar de Tweede Wereldoorlog en behoort dan ook tot het militaire erfgoed uit de 20^e eeuw. De geplande bodemingrepen zouden deze vindplaats grotendeels verstoren, al blijft aan de noordzijde de antitankgracht wel bewaard.

De bewaring van de vindplaats is echter matig en is het terrein reeds heel sterk aangetast door naoorlogse verstoringen. De oorspronkelijke podzobodem werd volledig vergraven. De op het terrein aanwezige bunker werd volledig uitgebroken. Daarnaast was het verdedigingssysteem uit Wereldoorlog II tot vrij recent nog duidelijk zichtbaar in het landschap en is dit historisch ook goed gekend. De overige sporen bieden weinig potentieel op kenniswinst.

Verder onderzoek zou bijgevolg weinig kenniswinst opleveren. **Er dienen dan ook geen verdere maatregelen getroffen te worden.**

BIBLIOGRAFIE

BAEYENS L. (1975) *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Hasselt 77^E.*

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

DE CLERCQ W., BASTIAENS W., DEFORCE K., DESENDER K., ERVYNCK A., GELORINI V., HANECA K., LANGOHR R. EN VAN PETEGEM A. (2001) Waarderend en preventief archeologisch onderzoek op de Axxes-locatie te Merelbeke (prov. Oost-Vlaanderen): een grafheuvel uit de Bronstijd en een nederzetting uit de Romeinse periode, *Archeologie in Vlaanderen VIII*, 123 – 164.

FREDERICKX E. & S. GOUWY (1996) *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart, kaartblad 25: Hasselt*, Leuven.

Websites:

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://hasel.be/godsheide-en-de-tweede-wereldoorlog>

<http://cai.onroendergoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroendergoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroendergoed.be/thesaurus>

<https://inventaris.onroendergoed.be/erfgoedobjecten/214009>

https://www.onroendergoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroendergoed.be/assets/files/projects/downloads/Begripenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroendergoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.onroendergoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

